

17341112B

Skornjakov-Pisarevs angivelse af Plautin til kejserinden efter et skænderi under en middag hos løjtnant Schkader om hvem der er forfatter til »geometrien«

»Geometri-fejden« i Jakutsk 11. november 1734 udløste umiddelbart to angivelser til kejserinden. Den første var fra en søløjtnant under Berings kommando, Mikhail Plautin, se dokument **17341112A**. Den anden var fra kommandanten i Okhotsk, Grigorij Grigorjevitj Skornjakov-Pisarev, der på det tidspunkt opholdt sig i Jakutsk. Geometri-fejden var første varsel om det helt igennem anspændte og konfliktfyldte forhold mellem kommandanten i Okhotsk og Berings officerer, der kom til at sætte sit præg på den Anden Kamtjatka-ekspedition.

Skornjakov-Pisarev (eller blot Pisarev) fik et liv med store op- og nedture. Hans fødsels- og dødsår kendes ikke, men han startede sin karriere i hæren som »bombarder« i gardens Preobrazjenskij-regiment og deltog i alle større russiske militæroperationer mellem 1700 og 1713, under den Store Nordiske Krig. Peter den Store har formentlig bemærket hans militære og ingeniørmæssige evner, og en halv snes år tilhørte han inderkredsen af kejserens betroede folk. Blandt de opgaver han klarede var et par delikate efterforskningsager. Den første, omkring Peters første hustru, tsaritsa Jevdokija, endte med hendes indespærring i et fjernt kloster. Den anden, omkring Peters søn Aleksej, endte med dødsdom. I årene 1719-1722 stod Skornjakov-Pisarev i spidsen for det nyoprettede Søakademi (*Morskaja akademija*) i Skt. Petersborg. I 1722 udnævntes han til »overprokurør« for regeringsorganet Senatet, men blev afskediget efter et skænderi med vicekansler Sjafirov i 1724. Herefter dykkede karrieren, og i 1727 blev han helt fjernet fra magtens korridorer og forvist til Østsibirien, nærmere bestemt vinterlejren Zjigansk ved Lena-flodens nedre løb.

Tidligt i planlægningen af den Anden Kamtjatka-ekspedition opstod i Skt. Petersborg den tanke at nyttiggøre Skornjakov-Pisarev i arbejdet på at forbedre Østsibiriens infrastruktur, når han nu alligevel var derude, og i 1731 udnævntes han til kommandant i Okhotsk, uden at udnævnelsen dog indebar nogen omstødelse af hans forvisning.

Geometri-fejden lovede ikke godt for det fremtidige samarbejde mellem myndighederne i Okhotsk og ekspeditionen, og Skornjakov-Pisarev skulle da også udvikle sig til en af de flittigste forfattere af angivelser mod Bering og andre medlemmer af Kamtjatka-ekspeditionen.

Dokumentet er en samtidig kopi der befinder sig på det Russiske Statsarkiv for Gamle Aktstykker (RGADA) i Moskva, fond 248, reg. 12, sag 669, s. 133-135. Det er oversat efter VKE 2, s. 154-157.

Oversættelsen © Peter Ulf Møller og Natasha Lind

Allerdurchlauchtigste, Stormægtigste Kejserlige Majestæt Anna Ioannovna,
Eneherskerinde over hele Rusland

Den 11. november i år var jeg indbudt til middag hos løjtnant Schkader. I spisningen ved denne middag deltog hr. søløjtnant Walton og styrmand med løjtnantsrang Mikhail Plautin og en hel del andre, såvel flådepersonnel som indvånere her fra Jakutsk. Og bemeldte Plautin sad ved siden af mig til venstre på bænken, og hr. søløjtnant Walton sad til højre, for enden af bordet. I samtalen under middagen sagde jeg – ikke specielt henvendt til Plautin, men til hele selskabet i almindelighed – at dengang jeg boede i Skt. Petersborg, havde jeg på russisk forfattet en bog om geometri og en om mekanik, som jeg havde overrakt til Hans Kejserlige Majestæt Peter den Store af salig ihukommelse.¹ Og mens jeg var direktør for det Russiske Akademi [Søakademiet], blev disse bøger på Hans Kejserlige Majestæts foranledning trykt hos Akademiets trykkeri, som var blevet

oprettet af mig, efter Hans Kejslerlige Majestæts forordning. Dedikationerne i disse bøger blev dog udeladt ved trykningen. Efter min afgang fra Akademiet og tiltræden som overprokurør i Senatet blev de ikke trykt af min efterfølger på posten som direktør for Akademiet.²

Da førnævnte Plautin havde hørt hvad jeg fortalte, sagde han til mig at jeg talte usandt, at jeg ikke havde forfattet disse bøger, og at jeg pralede af noget jeg ikke havde gjort. Han gentog sine ord flere gange mens han vignede sig og så op i luften, som han har for vane.

Så sagde jeg til ham at jeg havde originalerne af disse bøger, og jeg sendte bud efter dem i mit kvarter, så jeg kunne vise dem frem som bevis for min sandhed og ikke stå tilbage som løgner over for det ærlige selskab. Da geometrien så var hentet, viste jeg den i alles påsyn til Plautin, også forordet hvor der står at den er skrevet af mig. Men da han så bogen og forordet, sagde han: Du har skrevet den bog af efter nogen og sat dit eget navn på. Hertil svarede jeg ham at jeg ikke har for vane at lyve. Og hr. Schichtmeister Solovjov fortalte Plautin, at han hjemme også havde min trykte bog om mekanik.

Men Plautin råbte bare til ham: Er du den eneste der har den? Og efter mange samtaler sagde Plautin til mig, at: Du lyver til egen fordel om disse bøgernes tilblivelse. Det gentog han flere gange. Han sagde også: Jeg tolererer ikke løgn.

Da jeg jo vidste at jeg havde ret og ikke løj, og at han i andres nærvær vanærede mig uden grund med alt dette, så rejste jeg mig og sagde til ham, at når nogen bruger den slags ord for at krænke andre med grundløs løgn, så er de ude på at slås. Efter de ord sprang han op og gik løs på mig, men da jeg ikke ville slås med ham, gik jeg væk fra bordet. Hr. skipper Belyj, der sad ved siden af ham, greb ham bagfra, og de herrer løjtnanter Walton og Schkader afskærmede mig mod ham. Men da han fortsat kastede sig frem mod mig og skældte ud og kaldte mig en kanalje, tog jeg stok og hat og forlod huset.

Da jeg kom ud på fortrappen, bad hr. løjtnant Schkader mig om dog at vende tilbage, hvortil jeg svarede ham, at jeg var betænkelig ved at gå tilbage på grund af denne Plautin, der kunne slå mig ihjel. Hertil svarede han mig: Det sørger jeg for at Plautin ikke gør. Men da jeg på hans anmodning vendte om og gik ind i hans hus igen, så stod omtalte Plautin ved bordet og vignede sig og så som sædvanlig op i luften, mens han mange gange råbte: kanalje, og prøvede at trænge frem til mig. Da jeg havde overværet det, forlod jeg huset og kørte tilbage til mit kvarter.

I min tjeneste har jeg tidligere, ved Kejslerlige Majestæters nåde, haft rang af generalmajor.³ Nu har jeg så – ved Deres Kejslerlige Majestæts forordning, givet i det Styrende Senat under Deres Kejslerlige Majestæts egen hånd – fået ordre om at være kommandant i fæstningsbyen Okhotsk, og at have en kaptajn under min kommando, at administrere mange forskellige anliggender, og at straffe skyldige i henhold til Deres Kejslerlige Majestæts forordninger og på statens vegne, og altså ikke at være kanalje, som denne Plautin mange gange kaldte mig. Af det tidligere anførte fremgår, at han kaldte mig løgnhals og kanalje, hvorved han vanærede mig uden grund. Men ikke nok med at han har vanæret mig på denne måde, han har også rettet en bebrejdelse mod Deres Kejslerlige Majestæts forordninger, for Deres Kejslerlige Majestæts forordninger beordrer aldrig kanaljer til at administrere Deres Kejslerlige Majestæts anliggender. Som vidnesbyrd om at jeg har forfattet disse to bøger og altså ikke løj om mit forfatterskab til disse bøger i det omtalte selskab, vedlægger jeg her originaleksemplarerne af disse bøger.

Allernådigste Kejslerlige Majestæt, jeg beder Deres Kejslerlige Højhed om, at Deres Øverste Magt vil beordre at jeg forsvares og får den æresoprejsning som tilkommer mig efter Deres Kejslerlige Majestæts lov og ret, og at Plautin straffes for det ovenfor beskrevne i henhold til Deres Kejslerlige Majestæts forordninger, samt at mit bønsskrift imødekommes med en gunstig afgørelse. Men hvis Plautin benægter, skal jeg afsløre ham ved hjælp af de vidner der var til stede.

Deres Kejslerlige Majestæts underdanigste træl, kommandant over fæstningsbyen Okhotsk og hvad dertil hører, Grigorij, Grigorij's søn, Skornjakov-Pisarev.

12. november 1734.

Det originale bønsskrift er egenhændigt undertegnet Skornjakov-Pisarev.

¹ I Peter den Stores bibliotek findes faktisk et håndskrevet og dediceret eksemplar af Pisarevs mekanik fra 1720, men derimod ikke noget eksemplar af geometri-bogen.

² Skornjakov-Pisarev beklædte posten som direktør for Søakademiet fra 1719 til oktober 1722. Han blev udnævnt til overprokurør i Senatet 18. januar 1722. Næste direktør på Søakademiet var kaptajn I.L. Narysjkin.

³ Skornjakov-Pisarev havde kun kortvarigt haft rang af generalmajor. Han fik udnævnelsen i 1722, men mistede den igen allerede i 1723. I 1724 tildeltes han den lavere rang af oberst.